

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

NOF OA
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO

Org.nr. 975 615 308

Oslo kommune
Plan- og bygningsetaten
Postboks 364 Sentrum
0102 OSLO
postmottak@pbe.oslo.kommune.no

leder@oa.birdlife.no
Medlemsrelatert: medlem@oa.birdlife.no
Økonomisk: kasserer@oa.birdlife.no
Vernesaker: naturvernkontakt@oa.birdlife.no
oa.birdlife.no

Vår ref.: sak/598

Deres ref.: 201502863 - 22

Dato: Oslo, 5. mars 2021

Merknader til forslag til strategi for grønne tak og fasader

NOF OA (Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus) viser til *Forslag til strategi for grønne tak og fasader*, som er lagt ut på høring.

Dette ser vi på som et veldig positivt tiltak som vi støtter fullt ut. Dog har vi en del kommentarer. Dessverre hadde vi ikke mulighet til å delta på det digitale møtet 10.02.2021, men vi har sett hele opptaket i ettertid.

Biologisk mangfold

I høringsdokumentet og i opptaket fra møtet nevnes flere ganger ønsket om å få et økt biologisk mangfold i byen. Det skrives og snakkes om planter, blomster og pollinerende insekter (bier). Trær er også nevnt. Men:

- et søk på «busk» i høringsdokumentet gir **null** treff
- et søk på «fugl» i høringsdokumentet gir **ett** treff
- ordet «småfugler» nevnes **én** gang i videoopptaket

Å arbeide for et økt biologisk mangfold og samtidig unnlate å poengtere hvor viktig det er med fugler i et naturmiljø blir for oss veldig feil. Det blir galt å lage en plan og sette av økonomiske midler uten å inkludere tilrettelegging for fuglelivet. I Oslo har vi et rikt fugleliv, men en tak- og fasade-strategi som ikke tar hensyn til dette blir en biologisk fattig plan.

Med grønne tak (utenom artsfattige sedummatter, og vi fraråder sterkt å bruke torv) nevnes pollinerende insekter. Et grønt tak vil kunne produsere også andre typer insekter, og fugler er gode insektregulatorer. Insekter alene er dog ikke nok til å skape et rikt fugleliv. Det må tilrettelegges slik at fuglene har steder hvor de vil føle seg trygge, og steder hvor de kan hekke.

I forslaget står det at «Naturbaserte løsninger vil bidra til å styrke naturmangfoldet og byens blå-grønne struktur», uten å ha et eneste avsnitt om fugl. Det blir et fattig naturmangfold hvis man ikke inkluderer spesiell tilrettelegging for fugl.

Fugl for helse

Et grønt tak uten fuglesang og -kvitter blir et nokså sterilt taklandskap. Fuglesangens positive innvirkning på vår mentale helse er bevist mange ganger. På et grønt tak bør man kunne høre meisenes vårsang, bokfinkens glade trall og se linerla trippe på takkanten. I hekketiden mater de fleste småfuglarter ungene sine med insekter, og sørger for å skape en bedre balanse i naturen på det grønne taket.

Det vil også påvirke den mentale helsen positivt å se småfugler flyge inn og ut av fuglekassa, og følge med på hvordan nytt liv blir skapt hvert eneste år.

Ingenting av dette vil skje på et grønt tak uten at et naturmiljø tilpasset fugl er inkludert i den grønne tak- og fasadeplanlegginga.

Tiltak for småfugler

I planlegginga må det inngå et kasseprosjekt. Det bør være kasser for meiser, linerle, rødstrupe og andre småfugler, i tillegg til kasser for tårnseiler. Flere steder i byen er også egnet til kasser for taksvale og låvesvale. En svale spiser 5000 insekter per døgn ...

Trær er nevnt i forslaget, og trær er bra for fugler. Noen fuglearter hekker ikke i kasser, for eksempel troster og finker. For at en urban småfugl må trives mangler dog en viktig detalj i forslaget, og det er busker. Uten busker å gjemme seg i, blir ikke taket attraktivt nok.

Av byens forholdsvis rike småfuglliv mangler én type fugl, og det er bakkehekkende fugler. Hunder og katter må gis mye av skylda for at bakkehekkende arter som løvsanger (som ellers er Norges vanligste fugl) ikke er så vanlig i et urbant miljø. Den legger reiret på bakken, gjemt under en busk. Feltsjiktet (bakkevegetasjonen) bør være rik.

For å gjøre det enda triveligere på grønne, offentlige tak, foreslår vi at man også oppretter fôringsstasjoner for småfugl, med benker på tilstrekkelig avstand hvor man kan følge med på fuglelivet – et godt tiltak for mental helse, som absolutt bør inngå i en grønn planstrategi!

Man kan lage aktivitetsplaner for skoleklasser på grønne tak tilrettelagt for småfugler. Her er det bare fantasien som setter grenser for hva man kan finne på. Årlig rens av fuglekasser kan inngå i naturfagtimene.

Tiltak for større fugler

I byen finnes ikke bare småfugler. Også større fugler kan med enkle grep få et trygt miljø på et grønt tak. Disse artene tilhører primært gruppene duer, måker og kråkefugl. Vi tror neppe at ringdue vil hekke på et grønt tak, og byduer er ikke en domestisert variant av klippedue (hekker ikke i Norge), så den har vi ingen ønsker om å lage spesiell tilrettelegging for. Byen vil alltid uansett ha byduer. Måker og kråkefugl derimot (særlig kråke og skjære, men også kaie) fyller dog en viktig økologisk nisje.

Sammen med smågnagere (mus og rotter) hører måker og kråker til byens viktige renholdsarbeidere. Ønsker man å holde rottebestanden på et lavt nivå, må man gjerne tilrettelegge for våre luftbårne søppelarbeidere.

Kaier hekker i kolonier i hule trær eller i kasser. Det er antagelig ikke så enkelt å tilrettelegge for på et tak. Kråker og skjærer lager åpne reir i trær (eller lignende). Skal man ha trær på et tak, kan man tilrettelegge for disse artene.

Måker, særlig fiskemåke og sildemåke, hekker på mange tak i byen. Vi mener at det er viktig å ha oversikt over bestandsstørrelsen, og har derfor tidligere søkt kommunen om midler til å kartlegge byens bestand av takhekkende måker, men foreløpig har kommunen ikke avsatt tilstrekkelig med midler til dette formålet. Kanskje en grønn takstrategi vil gjøre det enklere for oss å få kartlagt bestanden?

Tiltak for rovfugler

Det hekker flere arter rovfugl i byen. Spurvehauk og kattugle kan man neppe legge til rette for på et tak. Derimot kan man det for vandrefalk, som (foreløpig) ikke hekker i byen, men som daglig bruker byen til jakt på bytte. Den sitter ofte på toppen av Oslo Plaza eller Postgirobygget, og lever godt først og fremst på byduer. Oslo rådhus brukes også som utgangspunkt for bydue- og måkejakt av vandrefalk. Oxertårnet på Økern er jaktterritorium for et vandrefalkpar.

I 2004 bidro vi til å sette opp hekkekasse for vandrefalk utenfor statsministerens kontor på regjeringsbygget. Kassa hadde også webkamera, og tanken var at publikum skulle kunne følge med på en eventuell hekking. Det var stor stas da kassa kom opp, men uten forvarsel ble den plukket ned av PST. Den gang vandrefalken holdt til ved regjeringsbygget merket man at kostnadene for fasaderenhold gikk ned, fordi falken sørget for at det ble færre duer på bygget.

I 2016 ble det politisk vedtatt å sette opp en tilsvarende hekkekasse på Oslo rådhus. Vi var med på befarings, og alt så positivt ut. Dessverre ble det ingenting av den planen.

I en plan for grønne tak anbefaler vi at man setter av midler til hekkekasse for vandrefalk på fasaden til minst tre bygg i Oslo. Vi bidrar selvsagt.

Informasjon

I samband med å lage grønne tak og fasader mener vi det er en god idé å spre informasjon om naturen på de grønne takene. På et grønt tak bør det være plakater av typen «Naturen på taket» eller «Fuglene på taket». Det vil gjøre den grønne strategien mer interessant for publikum, og samtidig gi bedre forståelse.

Fasader

Det er ikke mange fuglearter som vil hekke direkte på en grønn fasade. Det avhenger av utformingen på det enkelte sted, hvordan veggen ser ut, gjemmesteder etc. Vi ser ikke bort fra at gråspurv, pilfink, linerle, rødstrupe og flere andre arter kan føle seg «hjemme» i en grønn vegg.

Minst like viktig som grønne fasader er dog de andre fasadene. Ved å gjøre byen grønnere og jobbe for økt biologisk mangfold i byen, vil også flere bygninger bli av større interesse for fuglelivet. Da blir det ekstra viktig at fasader som ikke er grønne ikke blir dødsfeller for fugler. Spesielt nevner vi store glassfasader.

I mange byer rundt i verden har man laget spesielle programmer og vedtak for bruk av glassfasader. USA og Canada har flere byer hvor man i trekkseongene følger med på fugletrekket og slår av belysningen i toppetasjene for å unngå massedød av natttrekkende fugler som kræsjer i vinduene. Dette problemet er ikke like prekärt i Norge. Men vi har mange glassfasader som fugler flyr inn i, ofte med døden til følge.

I en grønn fasadestrategi bør inngå å gjøre store glassflater mer fuglevennlige. For eksisterende bygg kan man legge på spesielle «folieprikker», og for kommende bygge bør man ta høyde for å bruke fuglesikre glass, alternativt samme type folie. Fuglesikre glass har et nettverk av tråder som bare fuglene ser, og som gjør at de ikke flyr mot glasset. Vi bistår gjerne med detaljert informasjon om dette.

Trær på tak

Eldre bygninger har neppe tak som er sterke nok til å bære større trær. Dessuten blir trær på tak veldig utsatt for vind. På mellometasjer bredere enn resten av bygget vil trær kunne passe fint. Hvis man kombinerer med noen busker og en eller et par fuglekasser får et tretiltak større verdi.

Oslo kommune ved Bymiljøetaten utarbeidet i 2014 «Strategi for bytrær». Dokumentet er på 38 sider, og inneholder mye bra informasjon som bør kunne implementeres i Strategi for grønne tak og fasader.

Ikke-offentlige bygg

Slik vi forstår det, vil strategien ikke bare gjelde offentlige bygg, men også andre. Det er viktig for det biologiske mangfoldet at man anlegger grønne tak også der det ikke ferdes mennesker. Det er på store, offentlige tak at kombinasjonen menneskelig aktivitet og et yrende fugleliv vil gjøre seg spesielt gjeldende og bli mest vellykket. På industritak kan man avbøte biologisk mangfold som har gått tapt ved at mangfoldet i seg selv blir prioritert foran menneskelig aktivitet.

Vi har vårt møtelokale på toppetasjen i et industribygg i Tvetenveien 152 (Tveita). Bygget er ca. 2.300 m². Det er også en annen bedrift i samme etasje. Etasjen er mindre enn resten av bygget, og fra vinduene ser man ut over taket over etasjene under. På taket hekker årlig 2–3 par fiskemåke. Vi ringmerker ungene hvert år. Bedriften ved siden av har stor glede av å fra kontorplass kunne følge med på hekkinga av det ene fiskemåkeparet.

Dessverre dør noen unger hvert år fordi det mørke taket blir for varmt, og ungene lett dehydrerer. Vi har flere ganger søkt ulike steder om midler til å legge grønt tak her. Det vil underlette hekkinga for måkene, se triveligere ut, og bygget vil spare utgifter til nedkjøling om sommeren (det koster mer enn å holde bygget varmt vinterstid).

Det at Norsk Ornitologisk Forening har grønt tak utenfor sitt møtelokale mener vi vil sende positive signaler. Vi har flere ganger søkt om midler til grønt tak, men alltid fått avslag fordi taket ikke er offentlig tilgjengelig for menneskelige aktiviteter. Denne begrensningen bør ikke lenger gjelde.

I høringen leser vi at «Kommunale insentiver og støtteordninger er avgjørende for grønn fornying av eksisterende bygg», og at man tar høyde for at en del grønne tak vil bli private. Det tolker vi slik at vi kanskje har mulighet til å få grønt tak utenfor vårt møtelokale når kommunen vedtar en støtteordning tilpasset vår situasjon.

Vennlig fuglehilsen

Håkan Billing
leder NOF OA